

Skupina autora

500 godina ergele Đakovo

Državna ergela lipicanaca Đakovo, Đakovo 2006.

Đakovačka se ergela lipicanaca s pravom najčešće ističe kao jedan od najprepoznatljivijih simbola grada Đakova i jedan od temelja na kojima se gradi turistička ponuda ovoga grada (pored nje to su svakako i katedrala sv. Petra, poznatija kao Strossmayerova katedrala, te turističko-kulturna manifestacija Đakovački vezovi). Uzgoj konja u Đakovu bilježi višestoljetnu povijest, i poznato je da je još 1374. godine tadašnji bosanski ban Tvrtko, prigodom boravka u Đakovu, darovao bosansko-đakovačkom biskupu Petru deset arapskih kobila i jednog pastuha. Godine 1506. prvi se put, za biskupa Mije Keserića, izrijekom spominje i ergela, i ova se godina uzima kao početna u organiziranom uzgoju konja u Đakovu.

Potonjih pet stoljeća uzgoja ispresijecano je brojnim uzletima i padovima, bolestima i ratovima kojih nisu bili pošteđeni ni konji, a također i stoljeće i pol dugom osmanskom vladavinom. Godine 1806., odnosno točno tri stotine godina po prvom spomenu ergele, u Đakovu su privremeno bili smješteni lipicanaci iz carske ergele u Lipici. Ovi su konji povučeni u Đakovo kako bi ih se zaštitilo od prodora Napoleonove vojske, i zadržani su ovdje tek godinu dana, što je ipak bilo dovoljno za početak uzgoja ove plemenite pasmine u đakovačkoj biskupijskoj ergeli.

Na taj su se način sretno poklopila dva značajna datuma, i protekle se je godine navršilo pet stotina godina Ergele i dvije stotine godina uzgoja lipicanaca, što je u Đakovu obilježeno brojnim priredbama. Najveći dio svoje povijesti, sve do svršetka Drugoga svjetskog rata, kada je nacionalizirana, Ergela je bila u sastavu biskupijskog vlastelinstva, a od 1997. godine u cijelosti prelazi pod državnu skrb i nosi naziv Državna ergela lipicanaca Đakovo. U slavljeničkoj godini Ergela djeluje na dvije lokacije (Pastuharna u središtu grada i Ivandvor na kojemu je, nekoliko kilometara izvan grada, smješteno matično stado) i skrbi za 220 konja.

Povodom dviju okruglih obljetnica objavljena je i bogato opremljena, dvojezična (usporedni tekst na hrvatskom i engleskom jeziku) fotomonografija. Nakladnik ovog izdanja je Državna ergela Đakovo, urednik je Tomislav Nemet, a glavni i odgovorni urednik Pavo Sabolski, sadašnji ravnatelj Ergele.

Najveći dio knjige čine umjetničke fotografije Marina i Domagoja Topića, na kojima su uhvaćene plemenitost i ljepota lipicanaca u različitim dobima dana i u svim godišnjim dobima. Tekstualni i manji dio knjige otvaraju uvodne riječi biskupa đakovačkog ili bosanskog i srijemskog monsinjora Marina Srakića (Riječ biskupa) i ravnatelja Ergele Pave Sabolskog (Uvodna riječ Ravnatelja), nakon čega slijedi sedamnaest tekstova različite tematike i različitog opsega, potpisanih od strane devet autora.

Povijesni pregled razvoja Ergele do 1945. godine daje Andrija Šuljak (Uzgoj konja na imanju bosansko-đakovačkih biskupa), na što se nastavlja pregled razdoblja od 1945. do danas (Povijest uzgoja konja na Ergeli Đakovo od II. svjetskog rata do danas), autori kojega su Mato Čačić, Josip Ljubešić, Martin Matasović i Tomo Rastija. Ista autorska četvorka potpisuje također i devet stručnih članaka (Lipicanska pasmina, Linije i rodovi, Lipicanac u Hrvatskoj, Izgradnja i značajke hrvatskog lipicanca, Način označavanja – Žigovanja, Tradicija uzgoja, Utjecaj Domovinskog rata na uzgoj lipicanaca, Zaprežni šport, Hrvatski savez uzgajivača konja lipicanske pasmine – HSUL), a Mato Čačić također i samostalno potpisuje jedan rad (Organizacija i stanje uzgoja lipicanaca u Hrvatskoj). Ivan Kuna piše o športu kao važnom segmentu uzgoja i posebno se osvrće na uspjehe konjičkog športa u Đakovu (Konjički šport i športski nastupi đakovačkih lipicanaca), dok je urednik knjige Tomislav Nemet autor dva teksta u kojima progovara o konjima kao trajnoj umjetničkoj inspiraciji (Konji u umjetnosti), odnosno donosi opis svečanosti kojom su 9. rujna 2006. obilježene obljetnice Ergele (Obilježene obljetnice Ergele). Slobodnije je forme tekst Mladena Trnskog koji nadahnuto piše o lipincima, Đakovu i Slavoniji (Povijest u grivi), a ravnatelj Pavo Sabolski je autor posljednjeg teksta u monografiji, u kojem se daje kraći pregled prošlosti Ergele, uz pogled u budućnost koja donosi izgradnju nove suvremene jahaonice i obećava nova vrijedna postignuća (Državna ergela lipicanaca i njezin razvoj).

Tekstovi su pisani bez bilješki, a svi koje zanima nešto više mogu se poslužiti skupnim popisom literature objavljenim na kraju knjige.

Pored umjetničkih fotografija Marina i Domagoja Topića, u knjigu su uvršteni i faksimili rodoslovlja lipicanaca i presnimci starih fotografija iz Fotoarhiva Đakovačke i Srijemske biskupije te ergelskog Fotoarhiva. Tridesetak objavljenih fotografija daje knjizi dodatnu vrijednost, osobito stoga što jedan dio

njih ranije nije bio objavljivan. Neke od ovih fotografija su stare i stotinu godina, a najstarija je snimljena prije otprilike stotinu i pedeset godina.

Na kraju se kao zanimljivost može istaknuti da se u ovoj knjizi također navode i zasluge biskupa Ivana Krapca (biskup od 1910. do 1916. godine), koji je 1912. godine na po njemu nazvanom Ivandvoru dao podignuti nove staje i stanove za ergelske radnike. Nisu to jedina pozitivna postignuća iz godina Krapčevoga kratkotrajnog biskupovanja, ali je on ipak, slobodno se to može reći, i danas gotovo posve zaboravljen, čemu je zasigurno kumovalo i to što Krapac naslijedivši Strossmayera nije naslijedio i njegovo političko opredjeljenje. Objavljena je također i ranije neobjavljivana fotografija koja prikazuje sprovod ovog biskupa, odnosno pogrebnu kočiju s upregnutim četveropregom bijelih lipicanaca.

Zaključno možemo reći da je fotomonografija *500 godina ergele Đakovo* pridonijela dostojnom obilježavanju značajnih obljetnica đakovačke Ergele i da svakako može izazvati zanimanje prvenstveno zaljubljenika u konje i onih koji će posjetiti Ergelu, što je zacijelo i bila osnovna namjera izdavača ove knjige.

Branko Ostajmer